M J H

Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi

Mediterranean Journal of Humanities

VOLUME / CİLT II
Issue / Sayı 2
2012

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI

ISSN 2146–4812

AKDENİZ İNSANİ BİLİMLER DERGİSİ
MEDITERRANEAN JOURNAL OF HUMANITIES

Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Adına Sahibi
Owned on behalf of Akdeniz University, Faculty of Letters by
Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK

Baş Editör / Editor-in-Chief
Doç. Dr. Murat ARSLAN

Editörler / Editors
Prof. Dr. Haldun EROĞLU Prof. Dr. Nurşen ADAK
Yrd. Doç. Dr. Ali CİN

Alan Editörleri / Field Editors

Tarih / *History*	Yrd. Doç. Dr. Berna T. UYSAL – Yrd. Doç. Dr. Güven DİNÇ
Modern Diller ve Edebiyatlar / *Modern Languages and Literatures*	Doç. Dr. Bengül ÇETİNTAŞ
Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri / *Ancient Languages and Cultures*	Prof. Dr. Mustafa ADAK – Yrd. Doç. Dr. Fatih ONUR
Arkeoloji / *Archaeology*	Prof. Dr. Burhan VARKIVANÇ – Yrd. Doç. Dr. Mustafa BULBA
Türk Dili ve Edebiyatı / *Turkish Language and Literature*	Yrd. Doç. Dr. Furkan ÖZTÜRK – Yrd. Doç. Dr. Suat ÜNLÜ
Sosyoloji / *Sociology*	Prof. Dr. Sevinç GÜÇLÜ – Yrd. Doç. Dr. Gönül DEMEZ
Felsefe / *Philosophy*	Prof. Dr. Hasan ASLAN – Doç. Dr. Çetin BALUNİYE
Sanat Tarihi / *Art History*	Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ – Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK
Gerontoloji / *Gerontology*	Yrd. Doç. Dr. Özgür ARUN
Eğitim / *Education*	Prof. Dr. Mustafa KINSIZ – Yrd. Doç. Dr. Cem O. GÜZELLER

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Halil İNALCIK, Bilkent University	Prof. Dr. İsrafil KURTCEPHE, Akdeniz University
Prof. Dr. François de CALLATAY, Royal Library of Belgium	Prof. Dr. Olivier PICARD, Université Paris IV-Sorbonne
Prof. Dr. Roland ETIENNE, Université Paris I. Panthéon-Sorbonne	Prof. Dr. Sencer ŞAHİN, Akdeniz University
Prof. Dr. A. Vedat ÇELGİN, Istanbul University	Prof. Dr. Ian ALMOND, Georgia State University
Prof. Dr. Gerhard NAEGELE, Universität Dortmund	Prof. Dr. Robert CARDULLO, İzmir Economy University
Prof. Dr. Jeff LIEW, Texas A&M University	Prof. Dr. Gloria GUTMAN, Simon Fraser University
Prof. Dr. Jürgen HOWE, Technische Universität Braunschweig	Prof. Dr. Wisam MANSOUR, Fatih University
Prof. Dr. Denis FEISSEL, École Pratique des Hautes Études	Dr. Peter THONEMANN, Oxford University

Onursal Sekreter / Honorary Secretary
MA. Aykan AKÇAY

Dergi Sekreteri / Journal Secretary
Betül AKALIN

Redaksiyon

Yrd. Doç. Dr. Nimet Ayşe BAKIRCILAR	Yrd. Doç. Dr. Nihal TÜNER ÖNEN
Yrd. Doç. Dr. Dinçer Savaş LENGER	Öğr. Gör. Kemal DEMİRTAŞ
Arş. Gör. Esra KAVASOĞLU	Arş. Gör. Mustafa PARLAK
Arş. Gör. Elif ALTEN	PhD. Emine BİLGİÇ
MA. Erkan KURUL	MA. Fatih YILMAZ

Redactors
T. Mikail Patrick DUGGAN Doç. Dr. Bengül Gülay ÇETİNTAŞ

Kitap Tanıtımı / Book Notices
Yrd. Doç. Dr. S. Gökhan TİRYAKİ

Multimedya ve Grafik Tasarım / Multimedia and Graphic Design
MA. Aykan AKÇAY

İletişim / Contact
Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
07058 Kampüs, Antalya / TÜRKİYE
Tel: +90 242 310 2334
Fax: +90 242 310 2287
http://mjh.akdeniz.edu.tr
e-mail: mjh@akdeniz.edu.tr

Basım / Print
Sadri Grafik Matbaacılık ve Medya Hizmetleri Ltd. Şti.
Sinan Mah. 1260. Sok. H. Sadık Biner İşh. 3/4 07100
Antalya / TÜRKİYE
Tel: +90 242 312 5122 Pbx
http://www.sadrigrafik.com.tr
e-mail: info@sadrigrafik.com.tr

Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi uluslararası hakemli bir dergi olup yılda iki kez Haziran ve Aralık aylarında yayımlanır.
Mediterranean Journal of Humanities is an international peer-reviewed journal published twice per year in June and December.
Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir. / Authors are responsible for the content of their work.

© All rights reserved
December 2012, Akdeniz University, Faculty of Letters

Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi
Mediterranean Journal of Humanities
MJH

DUYURULAR

Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi **Cilt X (2020)** yayında!
29.06.2020 - 04:52 a.m.

TÜBİTAK ULAKBİM

crossref member

doi member

iThenticate

OPEN ACCESS JOURNALS

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

ÖNEMLİ DUYURLAR

Sayın Yazarlarımız,

Lütfen çalışmalarınızı MJH'ye göndermeden önce Yazım Kuralları Şablonu'na tam olarak uyarlandığına emin olunuz. MJH Yazım Kuralları'na uyarlanmamış makalelerin editöryal süreçleri başlatılmayacaktır.

MJH, Haziran 2020 sayısı itibarıyla yılda bir kez (Haziran) yayınlanacaktır.

Dergi yükseltme kriterleri gereği Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi'nde 01 Ocak 2020 tarihinden itibaren **Eğitim, İlahiyat** ve **Sağlık** bilimleri çalışmalarına yer verilmeyecektir.

MJH'de makalesi yayınlanacak olan yazarlarımızın, birbirini takip eden sayılarda yalnızca bir makalesine yer verilecektir.

TÜBİTAK ULAKBİM ve YÖK işbirliği kapsamında alınan kararlar çerçevesinde, bilimsel çalışmalarda meydana gelen isim/kurum benzerliklerinin ve bunun sebep olduğu sorunların önüne geçilebilmesi adına; 2019 yılı itibarıyla dergimize göndereceğiniz çalışmanın sorumlu yazarına ait ORCID bilgisinin eklenmesi gerekmektedir. Eğer ORCID numaranız yoksa https://orcid.org/ adresinden edinebilirsiniz.

ISSN: 2146-4812
e-ISSN: 2148-144X

ANTALYA ÜNİVERSİTE DESTEKLEME VAKFI

İçindekiler / Contents

Nurşen ADAK

Violence against Women in Antalya: Communication, Cooperation and Struggle.....1

Şule AKYOL – Hilmi DEMİRKAYA

Öğretmen Adaylarının Hedefi Gerçekleştirme Stillerinin Belirlenmesi.....17

Emine BİLGİÇ

M.S. III. Yüzyıl Roma-Sasani İhtilaflarına İlişkin Bir Değerlendirme:
Pers Kralı I. Şapur'un Roma İmparatoru Valerianus'u Esir Alması.....25

Sercan ÇALCI

Felsefi Soruşturmalar'da Oyun Kavramının Kuruluşu Üzerine Wittgenstein.....35

Güven DİNÇ – Cemil ÇELİK

Cyprus Court Interpreters During the Ottoman Period.....45

Mustafa DOĞRU – Sıla ÜNLÜ

Jigsaw IV Tekniği Kullanımının Fen Öğretiminde Öğrencilerin Motivasyon,
Fen Kaygısı ve Akademik Başarılarına Etkisi.....57

Filiz DÖNMEZ ÖZTÜRK

Göynük ve Mudurnu'dan Yeni Yazıtlar I.....67

T. M. P. DUGGAN

The Language of Traditional Design.....79

F. Özlem GÜZEL

Türkiye'deki Hristiyan Pazarı Değerlerinin Analizi ve İnanç Tabanlı Pazarlama
Kapsamında Bu Değerlerin İlgili Pazarlara İletilmesi.....133

Sezer Sabriye İKİZ

Sheridan Le Fanu's "*Carmilla*": A Different Vampire Story.....143

Ayşe KALAV

Namus ve Toplumsal Cinsiyet.....151

Bedia KOÇAKOĞLU

Postmodern Bir Aynada *Hüsn ü Aşk*'ın Kırılışı.....165

Ludwig MEIER

Hellenistik Kentlerde Kamusal Yapıların Finansmanında Olağan Uygulamalar
ve Kent Eşrafının Rolü.....179

Hüseyin Sami ÖZTÜRK – Ceren PİLEVNELİ

Nikaia'dan Yeni Yazıtlar III.....189

Didem PİRCANLI – Tahir BALCI

Semiotische Merkmale in der Werbung von Türkischen und Deutschen
Alkoholischen Getränken.....205

Mohammad RAHI

A Contrastive and Comparative Study of Ellipsis in Persian and English.....213

Hacer SANCAKTAR
2011 Yılı Arykanda Kazısı TK3 Definesi: Bir Ön Değerlendirme.....219

Sevgi SARIKAYA
Küçük Asya Klasik Dönem Historiografların Persika Eserleri ve Perslere Bakış Açıları.....229

Fatma ŞİMŞEK
Mithridaticum and Mesir: The Story of an Antidote from Antiquity into Ottoman Times.....243

Barış ÜNAL – Cemali SARI
Coğrafi Bilgi Sistemleri (*CBS*) Destekli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminin Öğrenci Başarısına ve Tutumuna Etkisi.....251

Ahmet YARAŞ – Ferit BAZ
Einige fragmentarische Grabinschriften aus dem antiken Kurort Allianoi.....263

Çeviriler / Translations

Elif ALTEN
Miletos'lu Hesykhios Illustrius: *Konstantinoupolis'in Yerel Tarihi*.....269

Hatice DURGUN – Nimet Ayşe BAKIRCILAR
Makedonya Meselesi'nde Bulgaristan Emareti'nin Rolü - I.....277

Kitap Tanıtımları / Book Notices

Clive FOSS, *Cities, Fortresses and Villages of Byzantine Asia Minor*
(Ç. Afşin AYGÜN).....313

Jurgen BORCHHARDT & Anastasia PEKRIDOU-GORECKI, *Forschungen in Limyra*
(Ç. Afşin AYGÜN).....317

Beate DIGNAS & Engelbert WINTER, *Rome and Persia in Late Antiquity: Neighbours and Rivals*
(Emine BİLGİÇ).....321

Alan BOWMAN & Andrew WILSON (Ed.), *Settlement, Urbanization and Population*
(Aytaç DÖNMEZ).....323

Sabine LADSTÄTTER & Falko DAIM (Ed.), *Bizans Döneminde Ephesos*
(Orçun ERDOĞAN).....327

Edward TRYJARSKI, *Türkler ve Ölüm*
(Enes KAVALÇALAN).....329

Pınar Özlem AYTAÇLAR, *Antik Çağda Günah, İtiraf, Kefaret/Confessiones*
(Erkan KURUL).....331

DOI: 10.13114/MJH.2019.456

Geliş Tarihi: 06.05.2019
Kabul Tarihi: 10.06.2019

Mediterranean Journal of Humanities
mjh.akdeniz.edu.tr
IX/1 (2019) 171-186

Yozgat İli Aydıncık İlçesinde Yapılan Kültür Varlıklarını Korumaya Yönelik Toplumsal Bilinç Düzeyi Araştırması

A Survey Conducted in the Aydıncık District of Yozgat on Social Awareness regarding the Protection of Cultural Heritage

Ebubekir GÜNGÖR [*]
Mustafa KOÇANCI [**]
Alper MUMYAKMAZ[***]
Hacer SANCAKTAR[****]
Pınar SERDAR DİNÇER[*****]

Öz: Ülkemizin kültürel değerlerini korumaya ve sonraki nesillere aktarmaya yönelik farkındalık düzeyi, geçmişe göre gelişme göstermiştir. Ancak henüz yeterli seviyelere ulaşılmadığı açıktır. Bu durumu sık sık karşılaştığımız kaçak kazı ve definecilik haberleri göstermektedir. Özellikle somut kültürel mirasımızın korunmasında ve Tarihî eser kaçakçılığının önlenmesinde devletin aldığı önlemlerin yetersizliği gözlemlenmektedir. Doğal olarak bu konuda halkın bilinç düzeyinin artırılması, koruyucu önlemler arasında en etkili yoldur. Somut kültürel değerlerin korunmasında milli değerlere olan bilinç düzeyi de önem arz etmektedir. Bu çalışmada elde edilecek sonuçların ortaöğretim düzeyinde toplumun kültür varlıklarına yönelik bilinç düzeyini belirleme ve artırmaya yönelik yapılacak planlamalara temel teşkil etmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın ana kaynağını uygulanan anketler oluşturmaktadır. Ortaöğretim öğrencilerinde belirli bir düzeye sahip olmakla birlikte, somut ve somut olmayan kültürel değerleri koruma ve aktarma konusunda işlevsel bir bilinç olmadığı görülmüştür. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bilinçli bir farkındalığın oluşturulması için okul dışında yapılacak etkinliklerin oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir.

***Anahtar sözcükler*:** Aydıncık, Kültürel Miras, Koruma, Bilinç Düzeyi

Abstract: In comparison with the past, there is progress in the level of awareness concerning the protection of Turkey's cultural heritage and its transmission to future generations. However, this progress has still not reached the expected level. News of illegal treasure hunting is an example of this situation. A lack in the state's precautions taken concerning the protection of the physical evidence of cultural heritage and in the prevention of historical artifacts smuggling can be observed. Increasing the social awareness of people is, of course, the most efficient and cheapest way to ensure protective precautions. The level of awareness of national values is also important in the protection of the physical evidence of examples of cultural heritage. The aim of this study is that the data provided will provide a basis for determination and and an improvement in awareness of cultural values at the level of secondary school students. The basic evidence employed in this study were questionnaires. Although secondary students have some knowledge, it was found they do not have a functional awareness of the importance of the protection and the transmission to future generations of both tangible and intangible cultural values. As a result of the evaluation of these findings, it is thought that activities outside the schools would be very helpful in order to create an increased awareness.

Keywords: Aydıncık, Cultural Heritage, Protection, Awarness

[*] Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Yozgat. ebubekir.gungor@bozok.edu.tr, https://orcid.org/0000-0001-7394-4449

[**]Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Antalya. mkocanci@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-3950-3532

[***]Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Yozgat. alper.mumyakmaz@bozok.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-3327-2374

[****]Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Yozgat, hacer.sancaktar@bozok.edu.tr, https://orcid.org/0000-0003-3268-7890

[*****]Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Yozgat. pinarserdar@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-4152-6327

Giriş

Uygarlıklar beşiği olarak bilinen Anadolu, Tarihî ve kültürel miras konusunda oldukça zengin bir bölgedir. Bu nedenle toplumun ve özellikle çocukların kültür varlıkları ve tarih konusunda bilinç düzeylerini saptamak ve elde edilen sonuçlara göre eğitim kalitesini arttırarak, tarihlerine sahip çıkma ve koruma gerekliliği adına çözümler geliştirilmesi ihtiyacı genel kabul görmüş bir durumdur. Özellikle çocuklara kültürel mirası koruma bilinci kazandırılması, geleceğe yatırım bağlamında oldukça gerekli ve önemlidir. Yıllardır ülkemizin her yerinde yapılan kaçak kazılar ve definecilik Tarihîmize büyük zararlar vermektedir. Kültür varlıkları, belli bir topluluğun yarattığı, bilimsel ve kültürel açıdan özgün değere sahip taşınır ve taşınmaz eserlerdir. 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na" göre tüm bu varlıklar hepimizin ortak malı olduğu bir gerçektir. Biz bugün bizim olan, daha önce başka uygarlığa ait olmuş kültür varlıklarını gelecek kuşaklara aktarmak için korunması Uluslararası sorumluluktur. Bu nedenle tüm kültür ve tabiat varlıklarını koruyarak gelecek nesillere aktarmak yalnızca devletin değil herkesin görevi olmalıdır.

Aydıncık, İç Anadolu Bölgesi'nin Kızılırmak yayı bölümü içerisinde yer alan Yozgat'ın kuzeyinde ve mezkûr ile bağlı bir ilçedir. İlçe, kuzeydoğuda Zile/Tokat, kuzeyde Göynücek/ Amasya - Ortaköy/Çorum, batıdan Alaca/Çorum, güneyden Sorgun/Yozgat, güneydoğudan Çekerek/Yozgat ile çevrilidir. Aydıncık bağlı bulunduğu Yozgat'ın kuzey ilçeleri arasında kuzeyden Çorum, Amasya, Tokat illerine sınırı bulunan tek uç ilçesidir. Konumu itibariyle Yozgat'ın Karadeniz'e açılan kapısı özelliğini taşımaktadır. Ayrıca ilçe, İç Anadolu Bölgesi'nin, Orta Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgeleri'ne de yerel bir bağlantı potansiyelini haizdir. Bulunduğu yer olarak ilçe, iklim özellikleri bakımından Orta Karadeniz Bölgesi sınırları içerisindedir. Yozgat il merkezine oranla hem yükselti açısından (deniz seviyesinden 700 m), hem de yağışlar bakımından daha yumuşak bir iklim özelliğine sahiptir. Bölgeye fiziki özellikleri sebebiyle Kümbetovası da denilmektedir. Bölgenin güneyini Alan Dağları, kuzeyini ise Esen Tepe ve Kazankaya Kanyonu çevrelemektedir. Bu iki küçük dağ silsilesinin arasında kalan yaklaşık 400 kilometre karelik fiziki alanda 10,407 (http://www.yozgat.gov.tr/nufus-verileri (10.02.2019) nüfus yaşamaktadır.

Aydıncık Eskiçağ yerleşim merkezleri konusunda önemli stratejik bir noktada bulunmaktadır. Hitit Çağı'nın en önemli şehirleri bölgeyi dört taraftan çevrelemektedir. Hemen hepsi de Kümbet ovasına (Aydıncık) aynı oranda uzaklıktadır. Dolayısıyla bölge, önemli ilkçağ şehirlerinin bağlantı noktasında yer almaktadır. Buna göre Aydıncık, Hititlerin başkenti olarak kabul edilen Hattuşa'nın kuş uçumu 59 km. kuzeydoğusunda, yine Hititlerin en önemli merkezlerinden Alaca Höyük'ün 52 km. güney doğusunda, önemli bir askeri şehir olan Şapinuva'nın 17 km. güneyinde, Hititlerin Askeri üssü olan Tapigga'nın (Maşat Höyük) 40 km. batısında, önemli Demir Çağı kentlerinden Kerkenes'in 40 km. kuzeyinde yer almaktadır. Bu özelliği ile tarih boyunca önemli mücadelelerin odağında yer almış olması kuvvetle muhtemeldir. Tavium-Tavion'un (Büyüknefes Köyü), Aydıncık'a yakınlığı da göz önüne alınmalıdır. Galat yerleşimi olarak bilinen Tavium'da Tunç Çağı'ndan Bizans Dönemi'ne kadar yerleşim izleri görülmektedir. Eskişehir, Ankara, Kırıkkale, Çorum ve Amasya'nın güneyini, Yozgat'ın kuzeyini doğudan batıya oluşturan Galatia hattı Kümbetovayı da içerisine almaktadır. Strabon, Tavium'un Pontus ve Kappadokia arasındaki hattın önemli bir geçit olduğunu ve Tavium'un bölgenin en önemli ticaret merkezi olduğunu aktarmaktadır (Strabon 2000, 63). Bu durumda Aydıncık, sözü edilen bu merkezlerin geçit güzergahını oluşturmuş olmalıdır. Dolayısıyla Aydıncık, İlkçağ uygarlıklarına ait Kültür Varlıkları açısından oldukça zengindir. Aydıncık'ın belirtilen yönleri çalışmanın odak noktası olarak seçilmesinde etkili olmuştur.

İlçe genelinde 2017 - 2018 eğitim - öğretim döneminde toplam 1590 öğrenciden ortaöğretim düzeyinde eğitim veren 8 okulda 947 öğrenci eğitim görmektedir. Baydiğin Ortaokulu'nda 212,

Aydıncık merkezde bulunan Şehit Zemci Doğan Ortaokulu'nda 154, Kösrelik Hacı Doğan Ortaokulu'nda 44, Dereçiftlik Ortaokulu'nda 33, Kazankaya 75. Yıl Ortaokulu'nda 59, Kazankaya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 55, Aydıncık Çok Programlı Anadolu Lisesi'nde 169 öğrenci kayıtlıdır.

Araştırmanın Sorunsalı ve Yöntem Bilimi

Bu çalışma Yozgat ilinin kuzeybatısında yer alan ve şehir merkezine yaklaşık 100 km. uzaklıkta bulunan Aydıncık ilçesindeki ortaokul ve lise öğrencilerinin Tarihî ve arkeolojik eserlerle ilgili bilinç düzeyinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. İlçede çoğunlukla Erken Tunç Çağı'ndan Bizans Dönemi arası tabakaları içeren höyükler bulunmaktadır. Bu höyüklerde söz konusu tabakaları tahrip eden kaçak kazılara çok sık rastlanmaktadır. Bu nedenle pilot bölge olarak Aydıncık İlçesi seçilmiştir. Yozgat'ın Sorgun ilçesinde bulunan Kerkenes Harabeleri, Sarıkaya'da bulunan Antik Roma Hamamı gibi Tarihî eserlerin buralarda yaşayan halkın bilinç düzeylerini etkileyişi de ayrıca değerlendirilmesi gerekmekle birlikte ilk etapta Aydıncık ilçesinde yer alan Tarihî eser ve kalıntılar nedeniyle söz konusu ilçedeki halkın farkındalık ve bilinç düzeyinin tespit edilmesi tercih edilmiştir. Öğrenciler dışında ilçenin belediye, kaymakamlık ve milli eğitimde görev alan personelleriyle de mülakatlar yapılmış olup; Tarihî eser ve yapılarla ilgili yarı yapılandırılmış (Tarihî, arkeolojik ve kültür varlıklarıyla ilgili) ve yapılandırılmamış sorular (söylenen ifadelerin derinleştirilmesi için soru formunda yer alamayan derinleştirici sorular) katılımcılara yöneltilmiştir. Burada öğrenciler dışındaki bu kişilerin söz konusu yarı yapılandırılmış anket formlarına verdikleri cevapların dışında ilçenin Tarihî ve olayları ile ilgili yöneltilen sorularla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu şekilde elde edilen bilgilerle çalışmanın derinleştirilmesine çalışılmıştır.

Anadolu'nun genelinde olduğu gibi Yozgat ili Aydıncık ilçesi de Tarihî ve arkeolojik kültür varlıklarına sahip bir yerleşim yeridir. Bu tür kültür varlıklarına sahip olmak ve kültür varlıklarını korumak ise toplumsal bir bilinç ve duyarlılık gerektirmektedir. Bu bilinç düzeyinin doğru bir şekilde geliştirilmesi ise daha çok bu konularda kişinin toplumsal değer ve aldığı eğitimle küçük yaşlarda şekillenmektedir. Sosyalleşme sürecinde kişinin kendi benliği dışında canlı ve cansız diğer varlıklara, değerlere ve mirasa karşı sahip olduğu davranış kalıbı bu süreçte şekillenmekte ve genelleşen bir toplumsal davranış kalıbı içselleştirilmektedir. Kabullenilen ve çeşitli durum ve şartlarda pratiğe dönüşen bu davranış kalıbının ne olduğu, nasıl bir özellik gösterdiği aslında toplumsal bilinç düzeyini de göstermektedir. Toplumsal duyarlılığın doğru olması ve gerektiği şekilde yönlendirilebilmesi ise zaman zaman bu konuda yapılan çalışmalardan elde edilen veriler ve yapılan analizlerle mümkün olmaktadır.

Bilimin temeli olan metot, toplumsal bilimlerde bilimsel araştırma yapmak, toplumsal gerçeğin ya da insani olgularının gerçek özünü bulmaya çalışmak demektir. Bunu bulmak içinde uygulanan yöntemin sosyal gerçekliğin özünü bulabilecek nitelikte olması gerekir. İnsani olguları anlamak ve açıklamak için en bilimsel, en elverişli ve kesine en yakın yöntemin bilime temel yapılması gerekir. Yani metot sorunu, toplumsal gerçeği ne kadar çözümleyebildiği ile ilgili bir problemdir (Ergun 2006, 21-22). Bu çalışmada sosyal bilimlerde en yaygın şekilde kullanılan toplumsal araştırma tekniklerinden tarama araştırması (anket yöntemi) (Neuman 2010, 456) ile veri toplanmıştır. Düşünme ve ciddi çaba gerektiren saha araştırması, sosyal bilimlerde pozitivist yaklaşım içinde gelişmiştir. İstatistiksel bilgiler üreterek bilgiye ulaşmayı amaçlayan bu yöntem pek çok insana inançlarını, görüşlerini, özelliklerini ve geçmişteki ya da şimdiki davranışlarını sorarak bu tutumları sayısallaştırmaya ve tutumlar arasındaki ilişkileri ortayı çıkarmayı hedeflemektedir. Tek seferde pek çok şey hakkında sorular sorarak, pek çok değişkeni ölçmeye çalışan tarama araştırması (Neuman 2010, 395) nicel bir araştırma yöntemi olarak günümüzde başlı başına bir endüstri haline gelmiştir. Bu durum, bu yöntemin yüzde yüz

doğru bilgiye bizi ulaştırıyor olmasından değil, ölçülecek olan evrenin örneklem üzerinden temsili sayesinde genellenebilir bir bilgiye ulaşılmasını sağlamasından kaynaklanmaktadır. Bunun dışında pozitivist bilim anlayışının paradigmal olarak etkinliği de bu durumun bir diğer gerekçesidir. Pozitivist bilim anlayışı nicel araştırma yöntemlerinin daha çok tercih edilmesine, bunlar içerisinde de tarama araştırmasının bariz bir şekilde uygulanmasına yol açmıştır (Neuman 2010, 398-401).

Araştırmada iki temel veri toplama tekniği kullanılarak, karma tipte bir araştırma modeli ortaya konulmuştur. Öncelikli olarak kullanılan nicel veri toplama tekniğine bağlı olarak elde edilen veriler araştırmanın amacına bağlı olarak Aydıncık ilçe merkezinde yer alan üç ortaöğretim ile büyük bir kasaba olan Baydiğin'deki bir ortaöğretim ve Kazankaya'da bulunan iki ortaöğretim okullarında yapılan çalışmaya dayanmaktadır. Çalışma nicel bir araştırma yöntemi olan saha taraması (anket) ve ampirik (gözlem) yoluyla elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Toplam 269 anket uygulanan çalışmada; öğrencilere 11 adet yapılandırılmış (şıklı) soru, 4 tane yarı yapılandırılmış (boşluk doldurmalı) soru ile 1 tane açık uçlu soru olmak üzere toplam 16 soru yöneltilmiş, katılımcıların okul, sınıf, cinsiyet ve yaşları gibi demografik bilgileri sorularak kimlik bilgilerine ihtiyaç duyulmadığı gözlem birimlerine belirtilmiştir. Tarihîn çeşitli dönemlerine tekabül eden devletler, kişiler ve Tarihî yapıların tanınıp tanınmaması üzerinden hazırlanan sorularla öğrencilerin bu konudaki bilinç düzeyleri anlaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışma için iki defa Aydıncık İlçesine gidilerek, yetkililerle görüşmeler yapılmış ardından farklı okullardan 30 öğrenciye soruların anlaşılabilirliği, uygulanabilirliği ile ilgili olarak pilot bir uygulama yapılmış ve buna göre sorular yeniden gözden geçirilerek son hali verilmiştir. Yaklaşık bir ay sonrada ilçede yer alan Baydiğin, Şehit Zemci Doğan ve Kazankaya Ortaokulları ile Aydıncık Çok Programlı Lisesi, Aydıncık Çok Programlı Anadolu Lisesi ve Kazankaya Mesleki Teknik Anadolu Liselerine anketler uygulanmıştır. Öğrencilerin tek seçenekli, birden fazla seçenekli ve açık uçlu olmak üzere üç tip soru ile bilinç düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Okulların sınıflaşma kapasitelerinin yetersiz olması örneklemi etkilemiştir, bu yüzden ilçedeki 5 ortaokuldan 2'si yeterli temsil kabiliyetine sahip olmaması nedeniyle örneklem dışında bırakılmış ve geriye kalan okullara da dengeli bir dağılım yapılarak anketler uygulanmıştır. Araştırma evrenini oluşturan 947 öğrenciden 269'una söz konusu anket soruları yöneltilmiş, bizzat araştırma ekibinde bulunan öğretim üyeleri anketleri uygulamış, öğrenci ve öğretmenlerle anket dışında konuyla ilgili görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Evreni temsil kabiliyeti olarak 269 örneklemle çalışmanın % (-,+) 5 hata payı ve % 95 güven aralığında uygulaması yapılmıştır. Örneklem seçiminde tabakalı örneklem yöntemi kullanılarak her okulun evren içinde kapsadığı nüfusun büyüklüğü oranında örneklemde yer alması sağlanmıştır. Buna göre aşağıdaki tabloda görüleceğe üzere okul ve cinsiyet bazında hangi okulda ne kadar uygulama yapıldığı görülmektedir.

Okul	**Uygulanan Anket**
Baydiğin Ortaokulu	83
Şehit Zemci Doğan Ortaokulu	64
Kazankaya Ortaokulu'nda	37
Toplam	**184**
Aydıncık ÇPL	37
Aydıncık ÇPAL	15
Kazankaya Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	33
Toplam	**85**
Genel Toplam	**269**

Cinsiyet	Uygulanan Anket
Kız	135
Erkek	134

Okullar içerisinde Baydiğin Ortaokulu, kasabanın sosyo-kültürel ve ekonomik yapısıyla ilgili olarak çeşitli özellikleriyle dikkati çekmektedir. Baydiğin ilkokulu ve ortaokulu şeklinde hizmet veren okulun tamamında kalabalık bir öğrenci nüfusunun varlığı çalışma kapsamında yer alan diğer okullardan bariz yoğunluğu nedeniyle dikkati çekmiştir. Bu sebeple diğer köy ya da kasabalardan farklılığı ve öğrenci potansiyeli nedeniyle çalışma kapsamında yer almıştır. Gelir durumu daha çok yurtdışında çalışan ve senenin yalnızca bir ya da iki ayını kasabadaki ailelerinin yanında geçirebilme imkânı olan ve kazançlarını daha çok inşaat sektöründe çalışarak kazanan bireylerin bulunduğu bu kasabada aile başına düşen çocuk sayısı yüksek bir görünüm arz etmektedir. Bu özellikleriyle Baydiğin Kasabası çevredeki birçok köy ve kasabadan ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı nedeniyle sosyolojik yönleri açısından ayrıca çalışma yapılması gereken bir öneme sahiptir.

Bu çerçevede çalışma daha çok uygulanan anketler üzerinden elde edilen verilere dayanmaktadır. Çalışma kapsamında anket sonuçları SPSS 23 programında analiz edilmiştir. Bu program yoluyla üretilen frekans ve çapraz tablolar üzerinden soruların yorumu yapılarak, anlaşılıp açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın nitel veri toplama aşamasında ise örneklem farklılaşmasına gidilmiş, ilçenin Kaymakamlık, Belediye ve Milli Eğitim çalışanlarıyla söz konusu anketin dışında mülakatlar yapılmıştır. Örneklem farklılaşmasının temel nedeni, çocuklarda oluşan tarih bilincinin içsel bir süreç sonunda değil, aksine dışarıdan gerçekleştirilecek müdahalelerle sağlanacak olması yönündeki varsayımdır. Buna göre ilçenin önemli üç kurumunun yöneticileri ve yöre halkının tarihe yaklaşımı, eğitim öğretim yaşındaki çocuklar için önemli bir öğrenme fırsatı olacaktır. Nitel çalışmalarda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Tarihsel süreç içerisinde Anadolu topraklarında kurulan devletler, Tarihî şahsiyetler ve olaylarla birlikte Tarihî ve arkeolojik eserler ile kültür varlıkları kronolojik süreç dikkate alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte yapılandırılmış soru anket formunda yer alan şıklar ders kitaplarında bulunan ve eğitim müfredatına göre anlatılan Tarihî bilgi ve genel kültür düzeyinde bilinen veya bilinmesi muhtemel bilgilerin değerlendirilmesiyle belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca sorular ve şıklar arasında bağlantı olacak şekilde şıkların ve soruların yerleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Anadolu Uygarlıkları ve Kültür Varlıklarını Korumaya Yönelik Bilinç Düzeyi

Kültür varlıklarını korumaya yönelik öğrencilerin bilinç düzeylerini belirleyen değişkenlerin nasıl bir dağılım gösterdiğini saptayabilmek için ortaöğretim öğrencilerine anket uygulanmıştır. Anket sonuçları aşağıda değerlendirilmiştir.

Soru 1'de Anadolu'da hüküm süren uygarlıklar hakkında öğrencilerin bilinç düzeylerini ölçmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan anketlere göre Frig Uygarlığı % 55,4, Sümer Uygarlığı % 93,3, Hatti Uygarlığı % 10,8, Hitit Uygarlığı 77,7 oranında adı duyulmuş sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin Frig Uygarlığı'na karşı bilinç düzeyinin düşük olması şaşırtıcıdır. Frigler MÖ 1200'lerde Güneydoğu Avrupa'dan Anadolu'ya Ege Göçleri ile girmişlerdir. Anadolu'daki önemli kentleri yakıp yıkan ve Hitit İmparatorluğu'nu ortadan kaldıran Frigler, Anadolu'yu yavaş yavaş egemenlikleri altına almaya başlamışlardır. MÖ VIII. yüzyılın ikinci yarısında da siyasi bir birlik kurarak Frig Uygarlığı olarak büyük bir önem kazanmıştır. MÖ VII. yüzyıl başlarında Kimmer akınları ile zayıflayan ve daha sonra Lidya egemenliğine giren Frigler, MÖ VI. yüzyıl ortalarında da Pers istilası ile bağımsızlıklarını

kaybetmiştir. Frigler Anadolu'nun Frigia Bölgesi olarak adlandırılan ve merkezi Gordion olan Afyon, Eskişehir ve Kütahya sınırlarında yaşayan önemli bir uygarlıktır (Tüfekçi Sivas - Sivas 2012; Akurgal 2014, 185-189). Antik Çağ'da Anadolu'da uygarlık olarak yaklaşık 200 yıllık hüküm süren Friglere dair bilgilere Millî Eğitim Bakanlığı'nın 5., 7., ve 9. sınıf ders kitaplarında yer verilmiştir (Şahin 2018; Gültekin - Akpınar - Nohutçu - Özerdoğan – Aygün 2018; Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018a). Buna rağmen bilinç düzeyinin düşük olması uygarlığın ve uygarlığa ait anıtsal eserlerin yeterince tanıtılmaması öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilediği öngörülebilir. Uygarlıklara ilişkin sorunun Sümerler seçeneği incelendiğinde, öğrencilerin Sümer Uygarlığı'nı % 93,3'ü biliyor şeklinde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin Sümer Uygarlığı'na karşı bilinç düzeyinin oldukça yüksek olması önemlidir. Bir Anadolu uygarlığı olmayan Sümerler, MÖ 4000 – MÖ 2000 yılları arasında Güney Mezopotamya (Irak'ın güneyi) olarak adlandırılan bölgede yaşayan bir uygarlıktır (Kramer 1998; Kramer 2014). Sümerlere dair bilgilere Millî Eğitim Bakanlığı'nın 5., 7., ve 9. sınıf ders kitaplarında yer verilmiştir (Şahin 2018; Gültekin - Akpınar - Nohutçu - Özerdoğan - Aygün 2018; Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018a). Bu ders kitaplarında verilen bilgiler doğrultusunda öğrencilerin Sümerler konusunda bilinç düzeylerinin yüksek olması, çivi yazısını icat etmeleriyle ve ilk kez astronomiyle ilgilenmeleriyle ilişkilendirilebilir. Uygarlıklara ilişkin sorunun Hattiler seçeneği incelendiğinde, öğrencilerin Hatti Uygarlığı'nı % 10,8'i biliyor ve % 89,2'si bilmiyor şeklindedir. Bu sonuca göre öğrencilerin Hatti Uygarlığı'na karşı bilinç düzeyi ne yazık ki düşüktür. MÖ 2500-2000/1700 tarihlerinde Anadolu "Hatti Ülkesi" ve Anadolu halkı da Hattiler olarak bilinmektedir (Akurgal 2014, 30-40). Anadolu'da Hattiler'den sonra yaşayan Hititler de yaşadıkları bölgeden "Hatti Ülkesi" olarak söz etmişlerdir. Hattilere dair bilgilere Millî Eğitim Bakanlığı'nın ders kitaplarında yer verilmemiş olması şaşırtıcıdır. Ders kitaplarında söz konusu Anadolu Uygarlığı'na yer verilmemesi, Hattiler konusunda öğrencilerin bilinç düzeylerinin düşük olmasını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Uygarlıklara ilişkin sorunun Hititler seçeneği incelendiğinde, öğrencilerin Hitit Uygarlığı'nı % 77,7'si biliyor şeklinde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin Hitit Uygarlığı'na karşı bilinç düzeyinin Sümer Uygarlığı kadar olmasa da yüksek olması önemlidir. Bir Anadolu Uygarlığı olan Hititler'in başkentleri günümüzde Çorum İli sınırlarında yer alan Hattuşa'dır. Hitit Uygarlığı, Eski Krallık Dönemi (MÖ II. Bin başı - 1460), Büyük Hitit Krallığı (MÖ 1460-1190) ve Geç Hitit Krallığı (MÖ 1200-650) olmak üzere üç evreye ayrılır. MÖ 1200'lerde Hattuşa'nın tahrip edilmesinden sonra Hitit kültürü Anadolu'da sona erer. Ancak MÖ 2. binin ikinci yarısı boyunca Hitit uygarlığı etkisine girmiş olan Güneydoğu Anadolu ile Kuzey Mezopotamya'da Hitit geleneği sürmüştür (Macqueen 1999; Sevin 1999, 138-161; Alp 2000; Ünal 2002; Bryce 2002; Ünal 2003).

Soru 2'de Anadolu'da hüküm süren uygarlıklar ve imparatorluklara dair bilgilerini tespit etmek amacıyla Roma İmparatorluğu, Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu, Yunan Uygarlığı ve Helenistik Dönemler'e ilişkin hangilerini bildikleri sorusu sorulmuştur. Bu sonuca Roma İmparatorluğu % 58,4, Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu % 59,9, Yunan Uygarlığı % 35,7 ve Helenistik Dönem % 18,2 oranında bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre öğrencilerin söz konusu uygarlıklara dair bilinç düzeylerinin düşük olması oldukça şaşırtıcıdır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın özellikle 7., 9. 10. ve 11. sınıflarda okutulan ders kitaplarında Roma İmparatorluğu ve Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğuna ilişkin ayrıntılı bilgi verilmiştir (Gültekin - Akpınar - Nohutçu - Özerdoğan - Aygün 2018; Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018b; Yılmaz - Duran - Köse). Fakat Yunan Uygarlığı'na ve Helenistik Dönem'e dair ise ne yazık ki çok az bilgiye rastlanmaktadır (Yunan Uygarlığı hakkında bk.: Akurgal 2014, 195-199. Helenistik Dönem hakkında bk.: Bagnall - Derow 2004; Erskine 2005; Chaniotis 2005; Akurgal 2014, 199-211; Errington 2018). MÖ 30 yılında kurulan Roma İmparatorluğu MS IV.

yüzyıl sonuna kadar bu adla anılırken (Roma İmparatorluğu için bk.: Akşit 1970; Akşit 1976; Demircioğlu 1998; Levick 2000; Potter 2006; Freeman 2013, 348-599; Akurgal 2014, 213-217), MS V. yüzyıldan itibaren 1453'e kadar Doğu Roma veya Bizans İmparatorluğu olarak adlandırılmaktadır (Bizans/Doğu Roma İmparatorluğu için bk.: Grant 2000; Mango 2008; Bahar 2012; Freeman 2013, 600-640; Morrison 2014; Akurgal 2014, 219-221). Ancak Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında bu imparatorluğa ilişkin dil birliğine varılamamıştır. Metinlerde Doğu Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu veya Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu olarak geçmektedir. Bu durum öğrencide bilgi karmaşasına yol açmış olabileceği düşünülebilir. Ders kitaplarında söz konusu imparatorluklar ve uygarlıklar hakkında yeterince bilgi verilmemesi, Anadolu Tarihî konusunda öğrencilerin bilinç düzeylerinin olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir.

Soru 4'te dünyanın yedi harikası hakkında öğrencilerin bilinç düzeylerini ölçmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan anketlere göre Ephesos Artemision'u (Bammer - Muss 2010) % 30,5, Mausoleum % 7,4, Rhodos Heykeli % 23,4, Keops Pramidi 19,0, Babil'in Asma Bahçeleri % 37,5, İskenderiye Feneri % 29,0 ve Zeus Heykeli % 37,5 biliniyor sonucuna ulaşılmıştır. Anket sonuçlarında Babil'in Asma Bahçeleri ve Zeus Heykelinin bilinirliliği diğerlerine oranla daha fazladır. Ancak Anadolu'da bulunan Ephesos Artemision'u ve Mausoleum'un bilinirliliğinin düşük olması hem Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında yer almamaktadır. Bununla birlikte medya organlarında da yeterince yer verilmemesi öğrencilerin bilinç düzeylerini olumsuz yönde etkilediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Soru 6'da Tarihî şahsiyetlere yönelik öğrencilerin bilinç düzeylerini ölçmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda İskender'in (Arrian; Plutarkhos) % 20,1, Caesar (Sezar)'ın (Griffin 2009) % 31,2, Constantinus'un (Stephenson 2009) % 14,9, Iustinianus'un % 3,0 ve Napolyon'un % 17,5 oranında bilinirliliği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca % 13,4 oranında da bu soruya cevap verilmemiştir. Caesar'a (Sezar) Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında yer verilmemesine rağmen anket sonuçlarında bilinç düzeylerinin yüksek olması, bilginin kaynağının medya organları aracılığıyla öğrenildiği sonucunu düşündürmektedir. Bu soruda şaşırtıcı olan İskender'in bilinirliliğinin düşük olmasıdır. Çünkü İskender kendisinden sonra gelen Anadolu topraklarındaki tüm uygarlıkları etkilemiş ve imparatorların öykündüğü oldukça önemli bir tarihsel kişiliktir.

Soru 12'de öğrencilerin höyük, sikke, tümülüs ve lahit terimlerine yönelik öğrencilerin bilinç düzeylerini ölçmek amaçlanmıştır (Bahsi geçen terimler için bkz.: Saltuk 1997, 79, 109, 158-160, 185-186). Arkeolojik terimlere dair yapılan ankete göre höyük % 4,8, sikke % 23,0, tümülüs % 2,6 ve lahit % 4,1 oranında tanımlanabilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin höyük, sikke, tümülüs ve lahit terimlerine karşı bilinç düzeylerinin düşük olmasının nedeni Millî Eğitim Bakanlığı'nın ders kitaplarında yer verilmemiş olması ile ilişkilendirilebilir. Yaşadıkları bölgede özellikle höyük (Örneğin İlçe merkezindeki Tunç Çağı'ndan Bizans Dönemine kadar yerleşim tabakaları içeren Kaletepe Höyük gibi. Fakat höyük defineciler tarafından epey tahribata uğramıştır) ve tümülüsler yoğun olmasına rağmen ders kitaplarında söz konusu terimlere yer verilmemesi öğrencilerin bilinç düzeylerinin oldukça düşük olmasını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

Soru 14'te Anadolu'daki bazı antik kentlerin hangi şehirlerde oldukları hakkında öğrencilerin bilinç düzeylerini ölçmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan anketlerde Ephesos (Ladstatter 2015; Akurgal 2014, 310-333) % 21,9, Kerkenes % 0,7, Troia (Latacz 2002; Akurgal 2014, 231-240) % 33,8, Tavium % 1,5, Nemrut (Bayburtluoğlu 1982, 64-65; Akurgal 2014, 458-461) % 14,9 ve Zeugma (Görkay 2015) % 1,1 oranında bilindiği görülmektedir. Aslında bu sorunun öğrencilere yöneltilmesindeki amaç, çevrelerindeki Tarihî ve arkeolojik alanlara vakıf olup olmadıklarıdır. Yapılan anket sonuçlarından anlaşılacağı gibi kendi çevrelerinde yani Yozgat İl sınırlarındaki Kerkenes ve Tavium Antik Kentlerinin ne yazık ki bilinmediği ortaya çıkmıştır.

Anadolu toprakları pek çok uygarlığa ev sahipliği yaptığı için tüm antik kentlerin ders kitaplarında konu kapsamına alınması mümkün değildir. Bu bağlamda bölgedeki Tarihî ve arkeolojik alanların tanıtılması ve bilinirliliğinin artması noktasında ailelere, öğretmenlere ve yerel yönetimlere büyük görev düşmektedir.

Soru 15'te öğrencilerin ülkemizdeki bazı Tarihî yapıların hangi şehirlerde bulunduğu ile ilgili bilgilerini ölçmek amaçlanmıştır. Sonuçlara göre Ayasofya Müzesi (Ayasofya Müzesi için bk.: Mango, Ertuğ 1997; Krautheimer 1984; Mainstone 1997) % 44,6, Topkapı Sarayı (Topkapı Sarayı için bk.: Ortaylı 2007; Necipoğlu 2014) % 51,3, Selimiye Camii (Selimiye Camii için bk.: Kuban 2011) % 19,0, Çapanoğlu Camii (Çapanoğlu Camii için bk.: Acun 2005) % 21,2 ve Çifte Minareli Medrese (Çifte Minareli Medrese için bk. Ünal 1989) % 0,4 öğrenci tarafından bilindiği tespit edilmiştir. Cevaplar değerlendirildiğinde Topkapı Sarayı'nın en çok bilinirlilik oranına sahip olduğu görülmektedir. Bunun nedeni öncelikle Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında ve sonrasında medya organlarında diğer yapılara kıyasla Topkapı Sarayına daha fazla yer verilmesiyle ilişkili olmalıdır. Yalnızca bölge için önemli olan Çapanoğlu Camii ise müfredatta bulunmamaktadır. Ancak Çapanoğlu Camii'nin anket sorularına dahil edilmesindeki amaç öğrencilerin bulundukları şehirdeki Tarihî eserin farkında olup olmadıklarını ölçmektir. Ancak sonuçlar, çoğunluğun yakın çevrelerindeki Tarihî yapılara ilişkin farkındalıklarının olmadığını göstermiştir.

Soru 13'te öğrencilerin caminin içindeki mimari bölümler ile ilgili bilgilerini tespit etmek amacıyla öğrencilere Cami mimarisiyle ilgili terimleri içeren bir soru yöneltilmiştir. Buna göre sonuçlar değerlendirildiğinde *mihrabın* % 11,9, *minberin* % 9,3, *müezzin mahfilinin* % 7,4, *son cemaat yeri* % 2,6 ve *şadırvanın* % 49,4 oranında öğrenciler tarafından tanımlanabildiği görülmüştür (Bahsi geçen terimler için bkz.: Sözen – Tanyeli 2005, 161-162, 168, 215, 218. Konuyla ilgili bilgilere yalnızca 6. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitabında yer verilmiştir. Aynı zamanda söz konusu kitapta mihrap, minber, şadırvan açıklamaları ve çizimleri bulunmaktadır. Müezzin mahfili ise vaaz kürsüsü olarak tanımlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı 7., 8., 9., 10., 11. ve 12. sınıfların ders kitaplarında ise bu konuya hiç değinilmemiştir. Anket sonuçlarında görüldüğü gibi konuyla ilgili bilinç düzeylerinin düşük olması ders kitaplarında kısıtlı yer verilmesi ve çevresel faktörlerle ilişkilendirilebilir.

Soru 10'da öğrencilerin ressamlar ile ilgili bilgilerini tespit etmek amacıyla öğrencilere "Size göre Türkiye'de en çok aşağıdaki ressamlardan hangisinin bilindiğini düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Sonuçlara göre Osman Hamdi Bey (Osman Hamdi Bey için bk.: Tansuğ 1996, 369) % 36,1, Pablo Picasso (Pablo Picasso için bk.: Cumming 2008, 396-397) % 28,6, Abidin Dino (Abidin Dino için bk.: Avcı 2007) % 10,4, Fikret Mualla (Fikret Mualla için bk.: Tansuğ 1996, 379-380) % 5,2 ve Salvador Dali (Salvador Dali için bk.: Cumming 2008, 392) % 4,8 oranında bilinirliliği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak % 14,9 oranında ise bu soru yanıtlamamıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre arkeolog ve müzeci olan aynı zamanda resim sanatıyla da yakından ilgilenen Osman Hamdi Bey, en yüksek bilinirlilik oranına sahiptir. Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı müfredatına baktığımızda yalnızca 11. sınıfın ders kitabında Osman Hamdi Bey'e yer verildiği dikkati çekmektedir. Ancak 5., 6. ve 9. sınıftaki öğrenciler tarafından bilinirliğinin fazla olması müfredatla bağlantısı olmadığını göstermektedir. Bu durum çevresel faktörler veya medya organları ile ilişkilendirilebilir. Ancak diğer ressamlar hakkında öğrencilerin bilinç düzeylerinin düşük olması gelecek nesiller için ders kitapları hazırlanırken söz konusu bu ünlü ressamlara yer verilmesi bilinç düzeylerini ve başarılarını olumlu yönde etkileyecektir.

Soru 3'te Aydıncık'taki hedef öğrenci kitlesine yöneltilen sorular arasında, *Osmanlı Devleti, Büyük Selçuklu Devleti, Memlük Devleti, Safevi Devleti, Abbasi Devleti, Eratna Devleti* ve *Kadı Burhaneddin Devlet*'lerinden oluşan seçenekler ile XIII-XX. yüzyıllar arasında hüküm sürmüş Türk devletlerine yer verilmiştir. Sorunun amacı hedef kitlenin yaşadığı coğrafya Tarihîne olan

bilgi düzeyini ölçmek olarak belirlenmiştir. İlk seçenek olarak verilen Osmanlı Devleti, orta-öğretim düzeyinde % 93,3 oran ile bilinmektedir. Osmanlı Devleti'nin bilinilirlik düzeyinin yüksek olması, Ortaokul 7. Sosyal Bilgiler dersinin Kültürel Miras bölümü (Gültekin - Akpınar - Nohutçu - Özerdoğan - Aygün 2018, 42 - 96), ortaöğretim 10. sınıf tarih ders kitabının tamamı (Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018b) Osmanlı Devleti'ne ayrılmış olup; müfredatta bulunması ile yakından ilgili olmalıdır. Büyük Selçuklu Devleti, Osmanlı Devleti kadar uzun süre Anadolu'ya hâkim olmasa da büyük Türk devletlerinden birisidir. Ortaöğretim 6. sınıf ders müfredatında, 9. sınıf ders kitabında bir ünite (Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018a) ve 11. sınıf ders müfredatında Selçuklu Devleti'nin devlet, toplum, hukuk, ekonomi, eğitim, sanat ve spor olmak üzere yedi bölümde (Yılmaz 2018, 22, 74, 105, 135, 172, 209, 240) ayrı ayrı yer verilmiştir. Ortaokul müfredatında Osmanlı Devleti'ne göre Büyük Selçuklu Devleti konusuna az yer verilmesine paralel olarak, ortaöğretim öğrencileri arasında Büyük Selçuklu Devleti'nin tanınırlık düzeyi % 76 iken, lise öğrencileri arasında % 94 oranıyla daha yüksektir. Anadolu'ya hâkim olmamalarına rağmen Anadolu'ya hâkim olan Osmanlı ve Selçuklu Devletleri ile ilişkileri sebebiyle seçeneklerde yer verilen Memlük ve Safevi Devletlerinin bilinirlik düzeyleri müfredat paralelinde seyretmemiştir. Ortaöğretim ders müfredatında sadece 7. sınıf ders kitabında bir kez adları geçmesine rağmen (Gültekin - Akpınar - Nohutçu - Özerdoğan - Aygün 2018, 58) tanınırlık düzeyi Memlük Devleti % 12,5, Safevi Devleti % 15 iken, lise müfredatında Memlük Devleti'nin 9. sınıf tarih ders kitabında tanıtımı (Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018b, 160), 10. sınıf ders kitabında *Selim Dönemi Safeviler ile İlişkiler* başlığı altında hem Safevi hem de Memlük Devleti'ne ayrıca yer verilmiştir. Ancak her iki devlet için liseler arasında tanınırlık düzeyi birbirinden farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre Memlük Devleti Kazankaya Mesleki Teknik Anadolu Lisesi % 24, Aydıncık ÇPL % 8,1, Aydıncık ÇPAL % 13,3'tür. Safevi Devleti ise Kazankaya Mesleki Teknik Anadolu Lisesi % 9,1, Aydıncık ÇPL ve Aydıncık ÇPAL'de hiç bilen öğrenci yoktur. Anadolu dışında kurulan diğer bir devlet seçeneği Abbasi Devleti'dir. Abbasi Devleti Anadolu dışında hüküm sürmüş olmasına rağmen bilinilirlik düzeyi Memlük ve Safevi Devletlerine göre (% 36,4) oldukça yüksektir. Bilinilirliğinin diğerlerine göre yüksek olmasında Türk Devletleri ile olan ilişkileri, İslamiyet'in Abbasi Devleti zamanında Türk Devletleri arasında yayılması ile yakından ilişkili olmalıdır. Aydıncık ilçesi sınırlarını oluşturan alanın Türkleşmesinden itibaren bölgede kurulan devletlerin bilinirlik düzeyi oldukça şaşırtıcı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bölgenin siyasi, ekonomik ve kültürel hayatının şekillen-mesinde birebir etki sahibi olan Eretna Devleti % 10,4 gibi çok düşük bir orana sahiptir. Dolayısıyla öğrencilerin yaşadıkları bölgede hüküm sürmüş Eretna Devleti (1335 - 1381) hakkındaki bilinç düzeyinin düşüklüğü dikkat çekmektedir. 1243 yılında II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Moğallara yenildiği Kösedağ Savaşı'ndan sonra Selçukluların bölgedeki idari gücü zayıflamaya başlamıştır. Bu savaş sonrasında Anadolu'yu işgal eden Moğollar özellikle Tokat, Amasya, Çorum, Kırşehir, Kayseri ve Sivas'ta yani Danişmendli sahasını kendilerine merkez yapmak suretiyle Selçukluları kontrol altında tutmuşlardır. Moğolların ağırlıklı olarak bu bölgeye gelmesi ve hem Selçuklu hem de Ebu Said Han'ın ölümüyle İlhanlı otoritesinin zayıflaması sonucu burada bir beylik kurarak, (1327) sultan ünvanını kullanmıştır (Göde 2000, 65). Beyliğin kurucusu, İlhanlı Ebusaid Bahadır Han tarafından Anadolu'nun idaresi verilen Emir Çoban'ın oğlu Timurtaş (Demirtaş)'ın kayınbiraderi Alaaddin Eretna'dır. Timurtaş, babası öldürüldükten sonra, Ebu Said Bahadır handan korkarak, Memlük Sultanı'na sığınmak için Mısır'a giderken yerine Alaaddin Eretna'yı bırakmıştır (Göde 2012, 295). Eretna, aslen Uygur asıllı olup; İlhanlı devleti komutanlarındandır (Göde 2000, 29). Bölgedeki Tatar, Moğol ve Türk boylarına dayanarak kurulan beyliğin hâkimiyeti altındaki bölgeler, Sivas, Kayseri, Amasya, Tokat, Çorum. Develi, Karahisar. Ankara. Zile, Canik, Ürgüp, Niğde. Aksaray, Erzincan, Doğu

Karahisar ve Darende'den oluşmaktadır (Göde 2012, 295). Bu durum Aydıncık ve çevresinin Anadolu Selçuklu Devleti zayıfladıktan sonraki süreçte idari olarak, Eratna Devleti'ne bağlı yönetildiğini göstermektedir. Selçuklu Devleti'nin dağılması ve Anadolu'da yeni siyasi - toplumsal düzen kurulması gibi önemli Tarihî olayın arkasından Aydıncık Bölgesi'ne hâkim olan Eretna Devleti hakkında ortaöğretim ders kitaplarında yer verilmemiş olması, bilinç düzey oranının düşüklüğünü açıklamaktadır. Eretna Devleti hakkındaki bilinç düzeyindeki düşüklük, Osmanlı Devleti'ne kadar bölgeye hâkim olan Kadı Burhaneddin Devleti için de geçerlidir. XIV. yüzyılın son çeyreğinde merkezi otoritenin zayıflaması ve beylerin ihtirasları beylikte bir kargaşa meydana getirmiştir. Eretna hükümdarı Ali Bey'in Beyler tarafından öldürülmesinden sonra yerine geçen oğlu Mehmet'e vezir olmuş (Esterâbadî 1990, 134), onun daha çocuk denecek yaşta olması nedeni ile devlet işlerini ele almıştır. Sultan'ın durumundan faydalanarak hükümdar gibi davranan Kadı Burhaneddin Ahmet, 1381 yılında kendi adına hutbe okutup; para bastırmak suretiyle tarihte Kadı Burhaneddin adıyla bilinen devleti kurmuştur (Özaydın 2001, 49). Bu tarihten sonra Aydıncık ve çevresi bu devlet idaresinde yönetilmiştir. Kadı Burhaneddin iktidarının ilk yıllarında Amasya ve çevresindeki beyleri kendine bağlamak için çeşitli seferler düzenlemiştir (Yücel 1982, 49). Kadı Burhaneddin hem bu seferlerinde ve hem de Osmanlı devleti ile mücadelelerinde Kümbetovasını bir geçiş güzergâhı olarak kullanmıştır (Esterâbadî 1990, 294, 296, 345). Kadı Burhaneddin Devleti'nin Aydıncık ve çevresinde etkin bir siyasi otoriteye sahip olmasına, önemli savaşlar için geçiş güzergahı olarak kullanılmasına ve Osmanlı Devleti ile ilişkilerin bölge üzerinden gerçekleşmesine rağmen mezkûr devletin öğrenciler arasındaki bilinç düzeyi % 8,2 seviyesindedir. Kadı Burhaneddin Devleti'ne 10. sınıf ders kitabında bilgi verilmeden Yıldırım Bayezid anlatılırken sadece bir yerde adının geçmesi (Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018b, 64) bilinç düzeyinin düşüklüğünde önemli bir etken olarak düşünülebilir.

Soru 11'de kronolojik olarak Alparslan, Osman Gazi, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman, Yavuz Sultan Selim, II. Abdülhamid seçenekleri verilerek, öğrencilere "Tarihî şahsiyetlerden hangisiyle kendinizi özdeşleştirirsiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Sorunun amacı, Anadolu Tarihînde derin izler bırakmış şahsiyetler üzerinden öğrencilerin algısında müfredatın etki oranını saptanmaya yöneliktir. Ortaöğretim ders kitaplarında mezkûr şahsiyetlere yer verme sıklığı değerlendirildiğinde Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman, Yavuz Sultan Selim, Osman Gazi, Alparslan ve II. Abdülhamid şeklindeki sıralama ile karşılaşılmaktadır. Ancak öğrencilerin verdikleri cevaplar müfredatta işleniş sıralamasından farklı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin verilen seçenekler arasında kendilerini % 46,1'lik oranla en çok Fatih Sultan Mehmet ile özdeşleştirmişlerdir. Bunu Osman Gazi (% 19,0), Alparslan (% 10,4), Yavuz Sultan Selim (% 9,3), Kanuni Sultan Süleyman (% 7,8), II Abdulhamid (% 4,1) takip etmişlerdir. Müfredat sıralamasına göre yalnızca Fatih Sultan Mehmet ve II. Abdülhamid paralellik arz ederken, Kanuni Sultan Süleyman ve Yavuz Sultan Selim'e ders kitaplarında oldukça sık yer verilmesine rağmen Osman Gazi ve Alparslan karakterleri daha fazla tercih edilmişlerdir.

Soru 8, Anadolu'nun Türkleşme süreci ve Anadolu'da siyasi - toplumsal etki düzeyi yüksek savaşlar konusunda Aydıncık'taki öğrencilerin bilinç düzeylerini ölçmeye yöneliktir. Savaşlardan en çok Malazgirt Savaşı % 69,9 oranla bilinmektedir. İkinci Kösedağ (% 8,9), üçüncü Kırkdilim (% 4,8), dördüncü Miryokefalon (% 4,1) ve Yassıçemen (% 3,3) savaşları biliyor olarak işaretlenmiştir. Malazgirt Savaşı bilindiği üzere Anadolu'nun Türkleşmesi konusunda ilk adım niteliği taşıması sebebiyle toplumsal olarak da bilinen savaşlardan birisidir. Ayrıca Malazgirt Savaşı konu olarak ortaöğretim ders kitaplarının hemen hemen tamamında (5, 7, 9, 10, 11. sınıf) geniş bir şekilde işlenmiş, Türk Tarihînin dönüm noktası olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla diğer savaşlara göre Malazgirt Savaşının öğrenciler tarafından bilinilirlik düzeyinin yüksek olması anlaşılabilir bir durumdur. Malazgirt Savaşı kadar olmasa da 6, 7. ve 10. sınıf

ders kitaplarında yer verilen Kösedağ Savaşı müfredatta işleniş oranına paralel olarak ikinci sıradadır. Ancak bu durum Miryokefalon ve Yassıçemen savaşları için geçerli değildir. Bölge ve Osmanlı Devleti Tarihî içerisinde önemli bir yere sahip olan Kırkdilim Savaşının bilinirliği dikkate şayandır. Ortaöğretim 6. ve 10. sınıf ders kitaplarında ayrıca başlık ayrılan Miryokefalon Savaşı, ders kitaplarında hiç yer verilmeyen Kırkdilim Savaşı'ndan daha az bilinmektedir. Bu durum bölgede cereyan etmiş Kırkdilim Savaşının bölge öğrencilerinin farkındalık düzeyini artırdığını düşündürmektedir. Kırkdilim Savaşı Osmanlı ve Kadı Burhaneddin Devletleri arasında yaşanmıştır. Kadı Burhaneddin Devleti, Timur Osmanlı Devleti mücadelesinde Osmanlı Devleti ile ittifak kurmuştur (Esterâbadî 1990, 292). Ancak Yıldırım Bayezid'in tahta oturması (1389) ile bu ittifak bozulmuştur. Çünkü Yıldırım Bayezid'in temel siyaseti Anadolu'da Türk birliğini sağlamak olmakla birlikte, Kadı Burhaneddin'de batıda sınırlarını genişletmeye çalışmıştır. Bunun sonucunda iki devletin orduları Kırkdilim'de karşı karşıya gelmiştir (1392). I. Bayezid bu savaşa bizzat katılmayıp Aydın Sancakbeyi olan oğlu Ertuğrul kumandasındaki bir orduyu yollamıştır. Yapılan savaşta Osmanlı kuvvetleri yenilerek geri çekilmek zorunda kalmıştır (Esterâbadî 1990, 373). Böylelikle Kadı Burhaneddin bölgeyi tamamen hâkimiyeti altına almıştır (Esterâbadî 1990, 384).

Soru 7, Ortaçağ Anadolu'sunda yaşamış toplumsal kahramanların öğrencilerdeki bilinç düzeyinin ölçülmesine yöneliktir. Verilen seçenekler, *Karacaoğlan, Baba İshak, Hacı Bektaş-ı Veli* ve *Battal Gazi* şeklindedir. Aydıncık ortaöğretim öğrencileri *Karacaoğlan'ı* % 13,4, *Baba İshak'ı* % 1,5, *Hacı Bektaş-ı Veli*'yi % 16,7, *Battal Gazi*'yi % 64,3 bilmektedirler. Verilen seçeneklerde en az bilinen *Baba İshak*'tır. *Battal Gazi* dışındaki halk kahramanlarının ve bölgede vuku bulmuş önemli toplumsal olayların bilinilirlik düzeyi oldukça düşüktür. Bölge XIII. yüzyıl ile XVII. yüzyıl arasında Anadolu'yu etkileyen toplumsal olayların merkezinde yer almıştır. Belirtilen yüzyıllar aralığında bölge, Selçuklular Dönemi'nin en önemli toplumsal olayı ve mezkûr devletin Moğol istilasına açık hale gelmesini tetikleyen Babailer İsyanının (1240) merkezi olmuştur. Babailer İsyanının sosyal, siyasi, ekonomik ve dini bir karakter taşıdığı bilinmektedir (Turan 2014, 441 - 442). Dolayısıyla sebepleri de çok çeşitlidir. İsyanın temel sebebi Selçuklu yönetiminin bölgeyi ve Türkmenleri birçok konuda ihmal etmesi yatmaktadır. İsyan sebebinin yönetim açısından görüntüsü, dönemin Selçuklu Veziri Sadettin Köpek'in, Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev üzerindeki etkisini kullanarak devlet içerisindeki nüfuzunu güçlendirmeye çalışması ve buna karşı olan devlet erkânının bu bölge halkını etkilemesidir (Ocak 2000, 48). Toplumsal sebep olarak ise bölgede yoğun olarak yaşayan konar - göçerlerin devlet idari sistemine alınmamaları, yerleşim alanlarının çoğalması sonucu otlakların azalması, böylelikle ekonomik açıdan zor durumda olmaları, dini olarak medrese eğitimi almadıkları için yerleşiklerden farklılaşmaları sayılabilir. Bütün bunlara devlet idaresinin de bozulması eklenince Amasya'da şeyh olan Baba İshak'ın mehdilik iddiasıyla ortaya çıkması, bölge halkının hoşnutsuzluğunu dile getirmesinde bir araç olarak görülmüştür. Bu ortamda taban bulan Baba İshak Orta ve Güney Anadolu'da önemli sayılacak bir destekçi kitlesi bulmuş ve Anadolu Selçuklu Devleti'ni derinden sarsmıştır. Öyle ki bu Türkmenlerin ilerleyişlerinden çekinen Selçuklular Frenk, Rum ve Gürcü askerlerden yardım almıştır (Çamuroğlu 2005, 187). En önemlisi de bölge halkının desteklediği Babai İsyanı ile devletin zayıflığını gözler önüne sermişler ve uzun yıllar Anadolu'ya girme fırsatı bekleyen Moğolların bu yönde harekete geçmelerine neden olmuşlardır. Anadolu siyasi Tarihînde bu denli önemli bir vakıanın bölgede cereyan etmesi toplumda farkındalığın yüksek olması beklentisini ortaya çıkarmaktadır. Ancak Türkiye toplumsal tarih hayatında bu denli önemli bir olayın bölge öğrencileri ve halkı arasında bilinirlik düzeyi % 1,5'tir. Bu durumun sebeplerinden birisi olarak, Baba İshak hakkında ders kitaplarında olumsuz bir karakter çizgisi çizilmesi etkili olmuş mudur? sorusu akla gelmektedir. Ortaokul müfredatında yer verilmeyen Baba İshak, 10. sınıf müfredatında Moğol İstilası'na neden olan bir karakter

(Yüksel - Kapar - Bildik - Şahin - Şafak - Ardıç - Bağcı - Yıldız 2018b, 36), 11. sınıf ders kitabında ise "*Selçuklular Dönemi ve Günümüzdeki Toplumsal Olayların Benzer Yönleri"* başlığı altında *Haşhaşiler,* DEAŞ ve FETÖ örgüt liderlerine benzetilmiştir (Yılmaz - Duran - Köse 2018, 79 - 80). Bu durumun öğrencilerin bilinç düzeyini şekillendirmesinde etki oranı ayrı bir çalışma gerektirmektedir. Ders kitaplarında olumsuz bir karakter olarak sunulan Baba İshak öğrenciler arasında bilinmezken, siyasi ve toplumsal olarak makbul bir karakter olarak bilinen Karacaoğlan için durum biraz daha iyidir. Bu bağlamda halk şairi Karacaoğlan'ın tanınırlık düzeyi % 13,4'tür. Yozgatlı, Karacaoğlan mezarının Aydıncık ilçesi sınırları içerisinde bulunduğu iddialarının bölgede farkındalık yarattığını düşündürmektedir. Bu konuda alanın önde gelen uzmanlarından M. Öcal Oğuz: *"…Aralarında Yozgat'ın da bulunduğu onlarca yerde Karacaoğlan mezarı vardır… Aydıncık ilçesinin Gezibeli Yaylası'ndaki Kartal Kayası mevkiindeki "Karacaoğlan Tepesi"nde bulunmaktadır. Oldukça yüksek bir tepenin düzlüğünde tıpkı Sorgun'daki gibi taşlarla çevrili bir mezar buradaki. Bu mezarın yanlarında mezar olduğu anlaşılan birkaç taş yığıntısı daha var. Aydıncık halkı da bu mezarın Karacaoğlan'a ait olduğuna dair bilgiyi büyüklerden öğrendiklerini ve bu bilginin kuşaktan kuşağa sözel ortamda bugünlere ulaştığını söylüyorlar… mezar hakkında öteden beri yazılanların ve halk arasında anlatılanların "fakelore" yani sahte bilgi olmadığına inanmak gerekiyor. Çünkü yöre Karacaoğlan'ın şöhretinden hiç yararlanmamış, ne bir satır yazı, ne yollarda bir uyarı ne de mezar başlarında bu mezarların kimliklerini açığa vurmak isteyen bir levha var. Karacaoğlan hikâye, efsane ve şiirleri sözlü geleneğin içinde öylece yaşayıp gelmiş günümüze"* (Oğuz 2016) şeklindeki değerlendirmesi ile halk söylencelerinden Yozgatlı Karacaoğlan'ın yerini tespit etmeye çalışmıştır. Ayrıca ortaokul ders kitaplarında hiç adı geçmeyen Karacaoğlan, tarih ders kitaplarında sadece 11. sınıfta bir yerde anılmıştır (Yılmaz - Duran - Köse 2018, 225). Yozgat'ın Sorgun ilçesinde geçen Battal Gazi'nin Kerkenes Kalesi'ni fethi anlatımları (Erdal 2018, 1328 - 1343) ve filmlerin Aydıncık bölgesinde Battal Gazinin tanınırlığını artırdığı görülmektedir. Buna göre bölgede en çok tanınan Tarihî toplumsal karakter olarak Battal Gazi % 64,3 oranıyla en çok bilinen özelliğine sahiptir. Ayrıca Battal Gazi'nin bilinilirliğinde filmlerin etkisinin de olduğu düşünülebilir. Battal Gaziyi % 16,7 ile Hacı Bektaşı Veli takip etmektedir.

Soru 9, "Aşağıdaki savaşlardan hangisi size göre Türk milletinin geleceğinde en önemli yere sahiptir?" şeklindedir. Bu soruda öğrencilerin bilinç düzeyini etkileyen değişkenlerden ziyade, Anadolu Türk Tarihîni bütüncül olarak değerlendirme ve sınıflandırma konusunda algı düzeyini ölçmek amaçlanmıştır. Çıkan sonuçlara göre öğrenciler tarafından Türk milletinin geleceğinde en büyük etkiye sahip savaş olarak % 76,6 oranında Çanakkale Savaşı işaretlenmiştir. Verilen seçeneklerdeki Büyük Taarruz Harekâtı % 8,6, İnönü Savaşı % 8,2, Sakarya Meydan Muharebesi % 3,3 oranları ile Çanakkale Savaşı ile arada oldukça yüksek fark bulunmaktadır. Dolayısıyla Çanakkale Savaşının öğrenciler tarafından milli bir bütünlük için somut olmayan kültürel miras olarak algılandığı düşünülebilir. Bu bağlamda milli birlik düşüncesinin güçlendirilmesinde birleştirici bir unsur olarak önemli bir özelliğe sahip olduğu aşikardır. Ayrıca ders kitaplarında yer alan müfredatın bilinilirlik konusunda doğrudan etkili olduğunu düşünmek mümkündür.

Soru 5'de tarih ve arkeolojiye dair öğrencilerin bilgilerinin nereden kaynaklandığı sorusu yöneltilmiştir. Uygulanan anket sonuçlarına göre öğrencilerin bilgi kaynaklarını % 73,2 öğretmenden, % 45,0 aileden, % 43,1 televizyondan, % 57,6 internetten ve % 68,0 kitaptan edindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin bilinç düzeylerini arttırmada öğretmenin ve kitapların önemli bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Ancak gelecek nesiller için ders kitapları hazırlanırken tarih ve arkeolojiye dair daha fazla bilgiye yer verilmesi bilinç düzeylerini ve başarılarını olumlu yönde etkileyecektir. Bununla birlikte sınıf bazında sonuçlar ele alındığında da yaş ilerledikçe internet kullanımının öğretmenden veya kitaptan bilgi edinmenin yerini aldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

16. soruda "Tarihî ve arkeolojik bir eser gördüğünüzde ne yaparsınız?" şeklinde sorulan açık uçlu soruda ise katılımcıların % 34,9'u "155'i arardım" şeklinde bariz farklılık oluşturan bir cevap vermiştir. Birkaç cevabın dışında verilen hiçbir cevabın ise % 1'in üzerinde bir değer oluşturmaması bu konuda arkeolojik eser, kaçakçılık ve emniyet güçleri ilişkisi ve buna bağlı olarak en temel iletişim ve bilinen 155 Polis İmdat hattının doğrudan belirtilmesi ise dikkat çekicidir. Bu soruya verilen cevabın öğrencilerin nezdinde daha da rasyonalize edilmesi ve yapılacak olan fiilin buna göre şekillendirilmesi verilecek eğitim ve duyarlılık düzeyinin geliştirilmesiyle alakalıdır.

Değerlendirme

Ankete katılan öğrencilerin ve ailelerinin çoğunluğu Aydıncık'ta ikamet etmektedir. Yapılan anket sonuçlarına göre ilçeye en yakın olan antik kentlere gitmedikleri ve bu kentler hakkında bilgilerinin olmadığı yapılan anketlerle tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin müfredatta yer alan konuların bazılarında ve özellikle yerel Tarihî değerler konusunda bilinç düzeylerinin istenen seviyede olmadığı saptanmıştır. Bu durumda kültürel mirası korumaya yönelik duyarlılığın yüksek olmasını beklemek de mümkün görünmemektedir. Bu bağlamda Aydıncık'ta öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerinin kültürel miras unsurlarına yönelik bilinçlendirme ve farkındalıklarını artırmak için şu önerilerde bulunulabilir:

1. Birçok medeniyete ev sahipliği yapan Aydıncık'ta Geç Kalkolitik Dönem'den günümüze kadar birçok Tarihî yerleşim yeri ve eser korunabilmiştir. Bu bağlamda yerel boyutlarda öncelikle turizm haftası olmak üzere yıl boyunca etkinlikler düzenlenebilir.
2. Kısa vadede başta öğrenciler olmak üzere tüm halkı bilinçlendirmek ve farkındalık yaratmak için yerel seminer, çalıştay, konferans, tanıtım gezileri düzenlenmeli ve projeler üretilmelidir.
3. Eğitimin her aşamasında düzenlemeler yapılmalıdır. Özellikle ilkokul Çağı'ndan itibaren çocuklara ve gençlere yönelik olarak kültürel mirasın korunmasına dair dersler müfredata alınmalıdır. Hatta "Uygarlık Tarihî" adı altında bir ders mutlaka müfredata konulmalıdır.
4. Turizm potansiyelini değerlendirmek için ilçe bazında tanıtım materyalleri hazırlanarak tanıtım faaliyetleri yapılmalıdır.
5. Aydıncık İlçesi'nde kültürel mirasa yönelik kısa metrajlı filmler çekilerek, sosyal medyada paylaşılması da farkındalık ve bilinçlendirme için etkili olacaktır.
6. Yerel kültürel miras değerleri ve Tarihînin bilinmemesinde, yerel bilgilere müfredatta yeterli düzeyde yer verilmemesinin etkili olduğu düşünülebilir. Bu eksikliğin giderilmesi için ilçe idari birimlerinin de desteği ile etkinlikler düzenlenmelidir.

Sonuç

Uygarlıklar beşiği olarak bilinen Anadolu, kültürel miras konusunda oldukça zengin bir bölgedir. Pilot bölge olarak seçilen Yozgat İli Aydıncık İlçesinde yapılan bu çalışma doğrultusunda öğrencilerin kültür varlıkları konusunda bilinç düzeylerini ölçmek için anket çalışması uygulanmıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre öğrencilerin kültür varlıkları konusunda farkındalıklarının ne yazık ki düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle toplumun ve özellikle çocukların kültür varlıkları konusunda bilinç düzeylerini saptamak ve elde edilen sonuçlara göre eğitim kalitesini arttırarak kültürel miraslarına sahip çıkması ne kadar önemli olduğu bilincinin kazandırılması gerekmektedir.

Yıllardır ülkemizde yapılan definecilik ve kaçak kazılar Tarihîmize büyük zararlar vermektedir. Ülkemizdeki kültür varlıklarına verilen zararların anlatılması, bu bağlamda toplumun bilinç düzeyinin arttırılmasına yönelik eğitim çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Kültür varlıkları ve koruma alanında çalışan uzmanların mesleki deneyim ve donanımlarıyla çocuklara atölye çalışmaları yaptırılması bilinç düzeyi konusunda farkındalığı arttıracaktır. Toplumsal

yapıyı oluşturan en önemli kurumlardan biriside eğitimdir. Eğitim ise formel ve informel süreçler şeklinde bir süreç içerisinde işlemektedir. Çalışma kapsamında her ne kadar öğrencilere yönelik bir alan araştırması yapılsa da elde edilen veriler okul çağındaki bu çocukların sadece okulda aldıkları bilgi ve deneyimlerle değil, okul dışındaki aile ve arkadaşlık ilişkileriyle şekillenen bilinç düzeyiyle de ilişkilidir. Dolayısıyla bilinç düzeyinin beklenilen düzeye çekilmesi, bu yönde bir değişikliğe gidilmesi bir zihniyet dönüşümünü gündeme getirmektedir. Bu da sadece formel sınırlar içerisinde kalan eğitim içerisinde yapılmamalıdır. Çünkü alınan eğitimin pratiğe, dahası içinde yaşanılan toplumsal ön kabuller, şartlanmışlıklar ve yaklaşımların etkinliği altında sınırlı bir boyutta kalacaktır. Bu nedenle çalışma kapsamında eğitim süreci içerisinde yapılacak değişikliklerin Tarihî ve kültürel mirasa yönelik algı ve düşüncelerde de gerçekleşecek bir değişimle desteklenmesi daha da anlamlı olacaktır.

Kültürel mirasın korunması ve bu konudaki duyarlılığın geliştirilmesi konusunda sadece eğitim alanında yapılacak düzenlemelerle yetinilmemesi, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin arkeoloji, sanat Tarihî ve tarih bölümleriyle ilişkilerin geliştirilerek, sistemli ve düzenli bir program dahilinde teorikten pratiğe somutlaştırılması ve ülke genelinde yaygınlaştırılması topyekûn bir zihniyet dönüşümü ve değişimini ortaya çıkaracaktır. Sonuç olarak ülkemizdeki kültür varlıkları, devletin malı olsa da aslında hepimizin ortak malı olduğu bir gerçektir. Bu nedenle kültür ve tabiat varlıklarını koruyarak gelecek nesillere aktarmak yalnızca devletin görevi değil herkesin görevi olmalıdır.

KAYNAKÇA

Acun H. (2005). Tüm Yönleri ile Çapanoğulları ve Eserleri, Ankara 2005.

Adatepe M. K. (1988). İ.Ö. II. Binyılda Orta Karadeniz Bölgesi. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul. 1988.

Akşit O. (1970). Roma İmparatorluk Tarihî (MÖ 193-MS 395). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 1970.

Akşit O. (1976). Roma İmparatorluk Tarihî (MÖ 27-MS 192). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 1976.

Akurgal E. (2014). Anadolu Uygarlıkları. Phoenix Yayınevi, Ankara 2014.

Alp S. (2000). Hitit Çağında Anadolu. Tübitak Popüler bilim Kitapları Ankara 2000.

Arrian (2006). İskender'in Seferleri. İdea Yayınevi 2006.

Avcı Z. (2007). A'dan Z'ye Abidin Dino. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007.

Bagnall R., P. Derow P. (2004). The Hellenistic Period. Blackwell Publishing Oxford 2004.

Bahar H. (2012). Roma ve Bizans Tarihî. Kömen Yayınları, Konya 2012.

Bammer A., Muss U. (2010). Antik Dünya'nın Bir Harikası Efes Artemision'u. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2010.

Bayburtluoğlu C. (1982). Arkeoloji. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara (1982).

Bryce T. (2002). Life and Society in the Hittite World. Oxford University Press Inc., New York 2002.

Çamuroğlu R. (2005).Tarih Heterodoksi ve Babailer. Kapı Yayınları. İstanbul. 2005.

Chaniotis A. (2005). War in the Hellenistic World. A Social and Cultural History. Blackwell Publishing 2005.

R. Cumming R. (2008). Sanat. İnklap Kitapevi 2008

Demircioğlu H. (1998). Roma Tarihî. Türk Tarih Kurumu, Ankara 1998.

Erdal T. (2018). "Yozgat'ın Turizm Kalkınmasında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Etkisi". III. Uluslararası Bozok Sempozyumu Bölgesel Kalkınma ve Sosyo-Kültürel Yapı. Yozgat. 2018. 1328 - 1343.

Ergun D. (2006). Yöntemi Bulmak. İmge Yayınevi, Ankara 2006.

Erskine A. (ed.) (2005). A Companion to the Hellenistic World. Blackwell Publishing 2005.

Aziz b. Erdeşir-i Esterâbadî. (1990). Bezm u Rezm. Çev. Mürsel Öztürk. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara. 1990.

Freeman C. (2013). Mısır, Yunan ve Roma. Dost Kitabevi 2013.

M. Grant M. (2000). Roma'dan Bizans'a. Homer Kitabevi, İstanbul 2000.

Göde K. (2000). Eratnalılar (1327 - 1381). TTK. Ankara. 2000.

Göde K. (2012). "Eretna Aleaddin". İslam Ansiklopedisi. Cilt 11. 2012.

Görkay K. (2016). Geçmişten Günümüze Bir Geçit – Zeugma. İş Bankası Kültür Yayınları. İstanbul 2016.

Griffin W. (2009). A Companion to Julius Caesar. Blackwell Publishing 2009.

Gültekin G., Akpınar M., Nohutçu M., Özerdoğan P., Aygün S. (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 7. MEB Devlet Kitapları, Ankara 2018.

Kramer S. N. (1998). Tarih Sümer'de Başlar. M. İlmiye Çığ (çev.), Türk Tarih Kurumu, Ankara 1998.

Kramer S. N. (2014). Tarih Sümer'de Başlar. Kabalcı Yayıncılık, İstanbul 2014.

Krautheimer R. (1984). Early Christian and Byzantine Architecture. New Haven, CT: Yale University Press 1984.

Kuban D. (2011) Sinan'ın Sanatı ve Selimiye. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011.

Ladstatter, S. (2015). Ephesos Yamaç Ev 2'de Bir Gezinti. Homer Kitabevi. İstanbul 2015.

Levick B. (2000). The Government of the Roma Empire. A Sourcebook Second Edition. USA and Canada by Routledge 2000.

Macqueen J.G. (1999). Hititler ve Hitit Çağında Anadolu. Arkadaş Yayınevi, Ankara 1999.

Mainstone R.J. (1997). Hagia Sophia: Architecture, Structure, and Liturgy of Justinian's Great Church. London: Thames & Hudson 1997.

Mango C. (2008). Bizans, Yeni Roma İmparatorluğu. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul 2008.

Mango C., Ertuğ, A. (1997). Hagia Sophia. A vision for empires. Istanbul 1997.

Morrison C. (2014). Bizans Dünyası, Cilt 1, Doğu Roma İmparatorluğu 330-641. Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2014.

Necipoğlu G., (2014). 15. ve 16. yüzyılda Topkapı Sarayı: mimari, tören ve iktidar. Yapı Kredi Yayınları 2014

Neuman W. L. (2010) Toplumsal Araştırma Yöntemleri I-II, Nitel ve Nicel Yaklaşımlar. Çeviren: Sedef

Latacz J. (2002). Troia: Düş ve Gerçek. Homer Yayınevi İstanbul 2002.

Özge, Yayın Odası, İstanbul 2010.

Ocak A. Y. (2000). Babailer İsyanı**.** İstanbul. 2000.

Oğuz M. Ö. (2016) "Karacaoğlan'ın Yozgat'taki Mezarı", www.yozgatgazetesi.com/yazarlar. asp?yazar=9&yazi=423. (18.01.2016).

Ortaylı İ. (2007) Mekanlar ve Olaylarıyla Topkapı Sarayı. Kaynak Yayıncılık 2007.

Özaydın A. (2001). "Kadı Burhaneddin". İslam Ansiklopedisi, Cilt 24. İstanbul. 2001.

Özgüç T. (1978). Maşathöyük Kazıları ve Çevresindeki Araştırmalar. TTK. Ankara. 1978.

Potter D. S. (ed.) (2006). A Companion to the Roman Empire. Blackwell Publishing 2006.

Plutarkhos (2015). İskender – Sezar – Paralel Hayatlar. İş Bankası Kültür Yayınları 2015.

Saltun S. (1997). Arkeoloji Sözlüğü. İnkilap Kitabevi, İstanbul 1997.

Sevin V. (1999). Anadolu Arkeolojisi. Der Yayınları, İstanbul 1999.

Sözen M. – Tanyeli U. (2005). Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul 2005.

Stephenson P. (2009). Büyük Konstantin. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2009.

Strabon Antik Anadolu Coğrafyası. (2000). Çev.: Adnan Pekman. İstanbul. 2000.

Şahin M. (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 5 Ders Kitabı. Anadol Yayıncılık, Ankara 2018.

Tansuğ S. (1996). Çağdaş Türk Sanatı. Remzi Kitapevi. İstanbul 1996.

Turan O. (2014). Selçuklular Zamanında Türkiye. Ötüken. İstanbul. 2014.

Tüfekçi Sivas T., Sivas H. (2012). Frigler, Midas'ın Ülkesinde Anıtların Gölgesinde. Yapı Kredi

Yayınları, İstanbul 2012.

Ünal R. H. (1989). Çifte Minareli Medrese: Erzurum. Kültür Bakanlığı 1989.

Ünal A. (2002). Hititler Devrinde Anadolu I. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002.

Ünal A. (2003). Hititler Devrinde Anadolu II. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2003.

Yılmaz D., Duran H., İ. Köse İ. (2018). Ortaöğretim Türk Kültür ve Medeniyet Tarihî 11, Ders Kitabı. MEB Devlet Kitapları, Ankara (2018).

Yücel Y. (1982). Timur'un Ortadoğu-Anadolu Seferleri ve Sonuçları (1393-1402). Ankara. TTK. 1982.

Yüksel E., Kapar A., Bildik F., Şahin K., Şafak L., Ardıç M., Bağcı Ö., Yıldız S. (2018a). Ortaöğretim Tarih 9, Ders Kitabı. MEB Devlet Kitapları, Ankara 2018.

Yüksel E., Kapar A., Bildik F., Şahin K., Şafak L., Ardıç M., Bağcı Ö., Yıldız S. (2018b). Ortaöğretim Tarih 10, Ders Kitabı. MEB Devlet Kitapları, Ankara 2018.